

שם הקורס: סטודיו אורבני 6 - תל אביב 2.0 שם הקורס: Urban Studio 6 - Tel Aviv 2.0

סמסטר ב' תשע"ח
ש"ס

סוג המסגרת: סדנה

דואר אלקטרוני: carmely@tauex.tau.ac.il

שם המרצה: אדרי' אודי כרמלי

שעות קבלה: לפי תאום טלפוני מראש

תיאור הקורס

תל אביב בפרט ומדינת ישראל בכלל, עומדות בפני תקופה תכנונית מרתקת: בתקופה זו הולכת ומתעצבת השכבה האורבנית השנייה בעיר ובמדינה. השכבה הראשונה, אשר הוקמה במקרים רבים ע"י יד ממסדית מכוונת גדולה, נשענה על אידיאולוגיה וחזון מובחנים אשר הוכתבו באופן ישיר ע"י הממסד הארצישראלי המתהווה. השכבה השנייה, הרוקמת עור וגידים לנגד עינינו, נפרטת למגוון פרויקטי התחדשות עירונית המובלים לרוב ע"י השוק הפרטי ומונעים ע"י סט ערכים שונה בתכלית.

בסטודיו זה, ננסה להבין ולשרטט את הקשר בין אידיאולוגיה, לפרוגרמה קהילתית, לסכמה אורבנית, לעיצוב החלל העירוני ועד לפרט האדריכלי המאפיין. לאורך התהליך נבחן את הקשר האנושי לחזון האורבני ולפתרונות האדריכליים וזאת תוך שימת דגש על קשר בלתי אמצעי עם תושבים והיזון חוזר במהלך התהליך.

נושאי הקורס

האתרים בהם נתמקד יהיו שכונות השיכונים של תל אביב בדרום, במזרח ובצפון העיר. אזורים אלו, בדומה לשכונות רבות ברחבי הארץ, הוקמו בפרק זמן קצר מאוד לצורך קליטה מהירה של אוכלוסיית הארץ הגדלה. תפישות אורבניות מודרניות מיובאות התוו את שפת המרקמים האורבניים הגנריים החדשים ללא קשר לאוכלוסייה המיועדת ולקשרים האורבניים המשתנים. באתרים אלו נבחן את המצב הקיים בכמה משקפיים מוכרות, גם פיסיות וגם קהילתיות, וגם נפתח משקפיים אישיות לכל קבוצה, בהן ננסה לשרטט פרופיל של כל שכונה. כמו כן נתמודד עם שאלות של פיתוח מול שימור, עבודה עם קהילה ויצירת פתרונות אורבניים הנובעים מתוך תפישה אידיאולוגית לגבי תפקידי האתרים בקונטקסט העירוני. התהליך ותוצרי התכנון יבחנו מול המטרות אשר הוגדרו ע"י הקבוצה בהצגה חופשית ובכתיבה ובשימוש ביקורתי ויצירתי בכלי האדריכלות והעיצוב האורבניים.

Tel Aviv in particular and the State of Israel in general, are facing a fascinating planning period: In this period, the second urban layer is increasingly formed in the city and in the country. The first layer was established in many cases, by large targeted institutional hand, relied on ideology and vision, dictated directly by the young Israeli establishment. The second layer, embroidered by a variety of urban renewal projects undertaken mostly by the private sector and driven by an entirely different set of values .

In this studio, we will try to understand and portray the relationship between ideology, communal program, the urban scheme, urban space design and architectural detail. During this process, we will examine the human connection to the urban vision and architectural solutions, through direct contact with local residents and their ongoing feedback.

We will focus on several sites in Tel Aviv`s neighborhoods located in the south, east and north of the city. These regions, like many neighborhoods across the country, have been established in a very short period in order to accumulate the fast growing country`s population. Imported generic modern urban concepts outlined the urban patterns, regardless of the intended habitants and the changing urban connections. In these sites we will examine the current situation in some known analytic tools, including physical and communal tools, and we will also develop personal perspectives for each team, which will try to draw a profile of each region. We will also deal with several issues such as development versus conservation, community work and the creation of urban solutions that result from ideological conception. The planning process and outcomes will be examined by critical and creative implementation of objectives defined and used during the process in architecture and urban tools.

דרישות הקורס

התרגיל יתבצע בקבוצות של 3 סטודנטים/ות. הסמסטר יארך כ-14 שבועות ויחולק לשלושה שלבים :

שלב 1 : ניתוח העיר והאתר, בניית חזון תכנוני, הגדרת הפרויקט אידיאולוגית ופרוגרמתית והכנת סכמה ראשונית.

שלב 2: פתוח הבינוי כתמיכה בסכמה הראשונית ובעקרונות התכנון.
שלב 3: פיתוח אזורים או פרטי עיר נבחרים לקראת הגשה סופית.
בשלבי הביניים תיערך בדיקת נתונים, על מנת לקבל סדרי גודל אמיתיים של התכנון. ייתכנו קפיצות בקני המידה השונים על פי דרישות הפרויקטים.
עם תום שני השלבים הראשונים ייערכו הגשות ביניים והשלב האחרון יוצג בהגשה הסופית יחד עם שני הראשונים.

מרכיבי הציון הסופי

40% תהליך התכנון, 20% תרגילי ביניים, 40% תוצאה סופית.

דרישות ההגשה: פרוט דרישות ההגשה השונות יובא לפני כל הגשה.

רשימת ספרות

אלחנני, א. (1998). *המאבק לעצמאות של האדריכלות הישראלית במאה העשרים*. תל אביב, משרד הבטחון ההוצאה לאור.

אלתרמן, ר., היל מ., וכרמון נעמי (1985). *הערכה כוללת של פרויקט שיקום השכונות בישראל*. חיפה, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, מוסד שמואל נאמן למחקר מתקדם במדע ובטכנולוגיה.

אפרת, צ. (2004). *הפרויקט הישראלי: בנייה ואדריכלות, 1948-1973*. תל אביב, מוזיאון תל אביב לאמנות.

בן גוריון, ד. (1969). *מדינת ישראל המחודשת*. תל אביב, עם עובד.

גייקובס, ג. (2008). *מותן וחייהן של ערים אמריקאיות גדולות*. תל אביב, בבל.

היילברונר, ע. ולוין, מ. (עורכים) (2006). *העיר הישראלית: העיר העברית האחרונה?* תל אביב, רסלינג.

ונטורי, ר., סקוט, ב. ד. ואייזנאוור, ס. (2008). *ללמוד מלאס וגאס: הסימבוליזם הנשכח של הצורה הארכיטקטונית*. תרגום והערות: אור אלכסנדרוביץ', תל אביב, בבל.

כרמון, נ. (1997). *שיקום עירוני: שלושה דורות של מדיניות והדגמתה בשכונות תל אביב-יפו*. בתוך: נחמיאס, ד. ומנחם ג., מחקרי תל אביב - יפו, תהליכים חברתיים ומדיניות ציבורית, כרך ב'. הוצאת רמות, עמ' 105-140.

כרמון, נ. (1998). *מדיניות השיכון של ישראל: חמישים השנים הראשונות*. חיפה, המרכז לחקר העיר והאזור, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים.

כרמי, רם. (1999). *אדריכלות לירית*. תל אביב, משרד הביטחון ההוצאה לאור.

לה קורבוזייה (2007) [1923]. *לקראת ארכיטקטורה*. תל אביב, בבל.

לוין, מ. (1984). *עיר לבנה: אדריכלות הסגנון הבינלאומי בישראל, סיפורה של תקופה*. תל אביב, מוזיאון תל אביב לאמנות.

מרום, נ. (2009). *עיר עם קונספציה: מתכננים את תל אביב*. תל אביב, הוצאת בבל.

נורדאו, מ. (1936) [1900-1902]. *יהדות השרירים*. בתוך: מכס נורדאו, מכס נורדאו אל עמו:

כתבים מדיניים, כרך שני, עריכה: ב' נתניהו, תרגום י' ייבין, תל אביב, הוצאה מדינית.
קאלווינו, א. (1984). *הערים הסמויות מהעין*. ספרית הפועלים.
רוטברד, ש. (2005). *עיר לבנה עיר שחורה*. תל אביב: בבל.
רוטברד, ש. (2007). *אברהם יסקי: אדריכלות קונקרטיית*. תל אביב: בבל.
כהן, ש. ועמיר, ט. (עורכות) (2007). *צורות מגורים בישראל: אדריכלות וחברה בישראל*. תל אביב: חרגול, עם עובד.
שדר, ה. (2014). *אבני הבניין של השיכון הציבורי – שישה עשורים של בנייה עירונית ביוזמה ציבורית*. תל אביב: משרד השיכון.
שרון, א. (1951). *תכנון פיסי בישראל*. ירושלים: המדפיס הממשלתי.

Project for Public Spaces, <http://www.pps.org>

Bacon, E., (1961) *Design of Cities*. London: Thames & Hudson ltd.

Gehl, J.(2010). *Cities for People*. Island Press.

Gehl, J (2005). *Life between Buildings*. Danish Architectural Press.

Hall, P. (1996). *Cities of Tomorrow: An Intellectual History of Urban Planning and Design in the 20TH Century*. Oxford, Blackwell.

Koolhaas, R. (1979). *Delirious New York*. New York, Architecture.

Krier, R. (1984). *Urban Space*. London, Academy Editions.

Le Corbusier, (1967). *The Radiant City*. London, Faber & Faber ltd.

Lynch, K. (1985). *The Image of the City*. M.I.T. Press, USA.

Madanipour, A. (1996). *Design of Urban Space. An Inquiry into a Socio-Spatial Process*. Wiley.

Rossi, A.(1966). *The Architecture of the City*. Cambridge, MIT Press.

Sitte, C. (1986). *The Birth of Modern City Planning*. New York, Rizzoli Int. Publications.

Sorkin M. (1992). *Variations on a Theme Park: The New American City and the End of Public Space*. NY, Architecture.

Tafuri, M. (1990). *The Sphere and the Labyrinth – Avant Guard and Architecture from Piranesi to the 1970s*. Cambridge, MIT Press.

Zardini M. (editor) (2005). *Sense of City, an Alternative Approach to Urbanism*. Lars Mueller publishers.